

Budget och övergripande
strategier 2019-2021
- ändrings- och tilläggförslag

ASKERSUNDS KOMMUN

Askersund 2018-11-16

Detta dokument är moderaterna, kristdemokraterna och liberalerna i Askersunds gemensamma ändrings- och tilläggsförslag till "Budget och övergripande strategier 2019-2021". Den inledande delen ska ses som en övergripande inriktning för arbetet i nämnder och styrelser. Utöver detta föreslår vi ändringar avseende vissa av kommunens övergripande mål. Sist redovisas de ekonomiska förutsättningarna för de kommande tre åren. Skrivningen ersätter och kompletterar i erforderliga delar "Budget och övergripande strategier 2019-2021".

Övergripande inriktning Askersunds kommun

Ekonomi

Askersunds kommun har hösten 2018 en mycket ansträngd ekonomi. När vi under hösten summerade de rådande ekonomiska förutsättningarna, kunde vi konstatera att vi gick in i budgetarbetet för 2019 med ett underskott på ca 6 miljoner. Det är långt ifrån det resultat som en kommun med våra förutsättningar och våra investeringsbehov behöver ha. Målet att ha ett överskott som motsvarar 2 % av skatter och stadsbidrag innebär att resultatet egentligen borde vara drygt 13 miljoner. Vi närmar oss nu sannolikt slutet av en högkonjunktur och för vår kommuns del kan det innebära att skatteunderlaget sannolikt minskar och med detta intäkterna.

Under 2019 kommer det vara svårt att genomföra några stora effektiviseringar. Tvärtom kommer vi behöva tillföra pengar till verksamheten för att man ska kunna möta de omedelbara behov som finns redan i januari 2019. Men arbetet med att effektivisera kommunen behöver inledas omgående. Besparingsbeslut som fattas utan bra analyser, riskerar att i förlängningen bli kostsamma. 2019 måste därför användas till att göra de analyser och kontroller som krävs inom alla verksamheter för att ta reda på *varför* Askersunds kommuns kostnader är höga och hur vi på bästa sätt genomför nödvändiga effektiviseringar.

Omfattande analyser behöver genomföras inom flera av kommunens verksamhetsområden. Socialnämnden har pågående analyser av sina verksamheter men arbetet i resterande nämnder måste påbörjas snarast. Som grund för analyserna avser vi att utgå från kommunens nettokostnadsavvikelser. Nettokostnaden avser den statistiskt förväntade kostnaden för en viss verksamhet i en kommun av vår typ. En förskoleplats i Askersund förväntas alltså att vara dyrare än t ex en förskoleplats i Örebro eftersom förutsättningarna är olika med tanke på demografi, landsbygd och andra förhållanden som påverkar kostnaderna. Nettokostnadsavvikelsen kan var stor på grund av hög ambitionsnivå eller låg effektivitet.

Figur 1 Nettokostnadsavvikelser Askersunds kommun för förskola, skola och äldreomsorg. 0-linjen representerar den statistiskt förväntade kostnaden. Källa: www.kolada.se

Vi har sedan lång tid tillbaka stora nettokostnadsavvikelser inom framförallt barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde men även inom äldreomsorgen. 2017 uppgick Askersunds kommuns nettokostnadsavvikelser enligt Kolada, till totalt ca 65 miljoner kronor. Tidigare analyser utförda av PWC påvisar nettokostnadsavvikelser på runt 40 miljoner per år. De senaste årens verksamhet är svårbedömd bl a med tanke på flyktingkrisen vilket ställde stora krav på kommunerna

att skapa nya verksamheter på kort tid. Därför behöver analyserna vara noggranna och genomföras med hög detaljeringsgrad. Det är t ex inte troligt att det är landsbygdsskolorna som är den enda orsaken till de höga kostnaderna inom skolan, utan de står endast för en mindre del av de höga kostnaderna. Större delen av kostnaden ligger sannolikt på de större skolorna i kommunen och annan verksamhet.

Askersunds kommun står inför stora behov av att investera i verksamhetslokaler. De kommande treårsperioden kommer investeringar behöva göras på i storleksordningen 2-300 miljoner kronor. För att klara av att göra dessa investeringar behöver vi senast 2021 nå ett resultat på minst 2 %. Det innebär konkret att vi under en treårsperiod behöver effektivisera våra verksamheter med i knappt 30 miljoner kronor. En delösning kan vara att öka kommunens intäkter genom befolkningsökning som bidrar till ökade intäkter, men en växande befolkning genererar också ökade kostnader. Om vi inte gör utrymme för kostnaden för investeringar i budgeten kommer vi inte med dagens ekonomi klara av att vare sig renovera eller bygga nya skollokaler. I summan 30 miljoner ingår hyreskostnaden för det nya äldreboendet som vi kommer hyra av Länsgården.

Arbetet med att få en välskött ekonomi är grundläggande för de kommunala verksamheterna. God ekonomisk hushållning med en ekonomi i balans är en förutsättning och alla uppdrag, prioriteringar och beslut måste genomföras med hänsyn till den ekonomiska situationen nu och över tid.

Skola och barnomsorg

Arbetet måste fortsätta med att ta fram mer fakta och information som gör att vi så snart som det är möjligt kan fatta beslut om den grundskoleorganisation som innebär att alla barn klarar målen och att vi fullgör våra juridiska skyldigheter. I det arbetet är det viktigt att vi prövar alla de möjligheter som finns att bevara och utveckla skolorna på landsbygden. Att bevara en lokal får inte ske på bekostnad av ett barns måluppfyllelse och rätt till stöd utan detta måste kunna säkerställas. Vi kan inte heller acceptera att det i de stora orterna finns skolor som trots stordriftsfördelar inte klarar måluppfyllelse och juridisk efterlevnad. Deltagande av föräldrar och lärare i det arbete som ska göras är viktigt för att vi ska kunna fatta beslut som kan accepteras av medborgarna. Det är också viktigt för verksamheten att dessa frågor kan lösas i bred politisk enighet.

Vi behöver skyndsamt starta arbetet med planering och projektering av utbyggnad av förskolelokaler och skollokaler utifrån behovet i kommunen. Mer eller mindre temporära lösningar kommer att genomföras för att säkerställa rätten till förskoleplatser i Askersund redan nu, men även i Åsbro behöver vi säkerställa att det finns tillgång till ändamålsenliga lokaler. Vi bör i detta arbete även undersöka om det finns andra aktörer som kan tillhandahålla verksamhet och lokaler.

Äldreomsorg

Arbete med att finna kostnadseffektivitet inom äldreomsorgen har pågått under ett antal år. Implementeringen har tidvis varit problematisk. Personal och chefer har slutat i allt för stor utsträckning. Vi måste arbeta för att ansvaret över verksamheten ska finnas så långt ut i organisationen som möjligt för att personalen ska känna, ansvar, arbetsglädje och delaktighet. I och med detta kan vi säkerställa att våra äldre får en värdig ålderdom. Organisation av äldrevård måste göras utifrån ett verksamhetsperspektiv snarare än ur ett politiskt perspektiv.

Kultur och fritid

Kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga för att stärka folkhälsan och för att vi ska kunna ha ett samhälle där alla har möjlighet att ta del av både kultur- och idrottsaktiviteter.

Sjöängen som arena för kultur och fritid ska utvecklas under perioden. Delaktighet och samarbete mellan de verksamheter och aktörer som arbetar i huset eller använder det är viktigt för framgång. Ökad delaktighet av skapandet av kultur från kommunens invånare är önskvärt.

Vi vill arbeta med en översyn av hur vi arbetar med fritidsverksamhet för unga och det ideella samhällets roll. Vi vill skapa förutsättningar för en ökad delaktighet från föreningar och andra ideella aktörer.

Vi kommer om vi lyckas med den ekonomiska målsättningen i denna budget ha skapat de förutsättningar som krävs för att vi ska kunna genomföra byggnation av en fullstor idrottshall under mandatperioden.

Samhällsplanering

Vi kommer prioritera att arbeta med samhällsplanering för att främja bostadsbyggande i hela kommunen. Vi måste arbeta aktivt med att locka fler exploatörer till Askersunds kommun. Vi vill arbeta för att stimulera företagsamhet som ökar landsbygdens konkurrenskraft ur ett arbetsmarknadsperspektiv.

Vi ska skapa tydliga strukturer av arbetet från idé till detaljplaner följt av byggnation. Arbete med planering får inte ta för lång tid och vi måste ha bra dialog med Länsstyrelsen och andra aktörer.

Vi ska planera för bostäder för familjer, trygghetsboenden och andra bostäder som man kan flytta till när man som äldre inte längre vill bo kvar i huset.

Vi ska minska miljöpåverkan från våra egna verksamheter. En viktig del av detta är att de fastigheter vi bygger för kommunens verksamheter ska byggas i trä. Vi ska vid kommunal markanvisning arbeta med miljöperspektiv såväl som arkitektoniskt perspektiv.

Övergripande mål

Det är aviserat att vi under det kommande året ska påbörja en revidering av kommunens övergripande strategier och mål. En revidering är önskvärt ur fler perspektiv. Nedan är de mål som diskuterats under budgetberedningen och som vi förhåller oss till det här budgetförslaget.

Mål 1: Askersund ska ha 12000 invånare

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Antal invånare	11 175	11 350	11 410	11 470

Ingen förändring är föreslagen.

En ökad befolkning är önskvärt, inte minst för att förbättra ekonomin. Samtidig är inte antalet allt, för en långsiktigt hållbar utveckling är det utöver att Askersunds kommun ska vara en växande kommun, minst lika viktigt att vi är en attraktiv kommun för alla ålderskategorier.

Befolkningsökningen kan också ses som avhängig kvaliteten på kommunen kärnuppdrag. Lyckas vi i detta är förutsättningarna för befolkningsökning goda.

Mål 2: Färdigställandet av antalet attraktiva boendialternativ ska utökas i kommunen

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Enfamiljshus	5	30	30	30
Lägenheter i flerfamiljshus	32	30	30	30

Ingen förändring är föreslagen.

Att styra över hur många hus eller lägenheter som byggs är svårt. Det är inte kommunen som har rådighet över att det byggs även om vi givetvis har stora möjligheter att påverka byggnation. På sikt behöver målet ersättas av ett planberedningsmål för bostäder och verksamhetsmark som även belyser strategier för markanvisning.

Mål 3: Alla elever ska senast på vårterminen i årskurs 2 tillägnat sig en god läsförståelse

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Läsförståelse åk 2	78 %	100 %	100 %	100 %

Ingen förändring är föreslagen.

Mål 4: Företagsklimatet ska vara så bra att det vid slutet av planeringsperioden (2021) har uppnått nöjdhetsindex 82

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Index	76	81	82	82

Ingen förändring är föreslagen.

Mål 5: Kommunens resultat ska på sikt uppgå till 2 % av kommunens skatteintäkter

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Andel i %	14,7 %	0,0 %	0,6 % 1 %	1,4 % 2 %

Målet är ändrat.

Att kommunens resultat uppnår 2 % fram till 2021 är en förutsättning för att vi ska kunna investera i nya verksamhetslokaler och vårda befintliga samt investera i bl a lokaler för idrott och fritid. Utan det överskott som förslås riskerar vi att hamna i en situation som innebär att kommande generation kommer att få betala för den verksamhet som vi utför idag. Det innebär i så fall att vår kommun inte kan uppfylla hållbarhetsmålet. Ändringen av målet är större än det ser ut eftersom det i det ursprungliga målet inte finns utrymme för några av de strategiska investeringar i förskole- och skollokaler som är nödvändiga att göra.

Mål 6: Kommunens samlade koldioxidutsläpp ska minska

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
CO2 utsläpp i ton	1456	1425	1400	1375

Ingen förändring är föreslagen.

Ett bättre miljömål som går att följa upp på ett mer tillfredställande sätt behöver tas fram. Kommunen kan svårtligen påverka det samlade koldioxidutsläppet i kommunen. Däremot kan vi ta kontroll över de egna verksamheternas samlade miljöpåverkan, bl a genom miljösmart byggande, svenska livsmedel och optimerade transportkedjor.

Mål 7: Sjukfrånvaron bland kommunens medarbetare ska minska

	Utfall	Mål	Mål	Mål
År	2017	2019	2020	2021
Sjukfrånvaro	6,75 %	6,75 %	6,25 %	5,75 %

Ingen förändring är föreslagen.

Ekonomiska förutsättningar

Driftbudget

Tabellen på nästkommande sida redovisar de ekonomiska förutsättningarna för Askersunds kommun 2019. För att nå ett resultat som motsvarar 2 % av skatteintäkter och bidrag samtidigt som vi genomför för kommunen helt nödvändiga investeringar föreligger ett totalt effektiviseringsbehov på mellan 25 och 30 miljoner. Många faktorer kan komma att påverka kommunens ekonomi. Lågkonjunktur, förändrade statsbidrag, minskad eller ökad befolkning kan betyda både minskade och ökade resultat. Det som kan konstateras är att trots goda år när vi fått stora statsbidrag så har vi inte planerat för svårare tider. De kommande åren kan komma att bli utmanande men det finns stor förhoppning om att större delen av effektiviseringsbehovet kan ske utan direkta besparingar, utan genom förbättringar och ökad kvalitet på det arbete vi utför i kommunen samt ett bättre användande av resurserna.

Alla uppdrag, prioriteringar och beslut måste genomföras med hänsyn till kommunens ekonomiska situation nu och över tid.

Investeringar

I budgeten finns ett ökat utrymme för avskrivningar vilket möjliggör nödvändiga investeringsprojekt motsvarande 250 mkr de kommande åren. Summan utgör en grov uppskattning av kostnaden för förskolor, skolor och en ny idrottshall under en treårsperiod. Utöver tillbyggnad av skolor i centralorten så ingår även generella medel avsedda att renovera andra skollokaler. Räntekostnaden är inte ökad. Dock är ränteläget en stor osäkerhet framöver.

Projekten beräknas i huvudsak genomföras 2020-2021. Våren 2019 kommer en detaljerad tidplan med kopplade aktiviteter avseende planering, projektering och byggnation utgöra underlag för beslut om investeringsbudget för 2020 och framåt. Beslut om investeringar för innevarande år, 2019 kan behöva fattas löpande. De större posterna förväntas dock kunna beslutas i samband med ordinarie investeringsbudget.

Utrymme finns i driftbudgeten för att ytterligare kunna öka investeringarna 2019 med 10 miljoner avseende investeringar i skolor och förskolor.

Resultatutjämningsreserven

Askersund har efter år med höga överskott satt av en del av resultatet i en resultatutjämningsreserv. Resultatutjämningsreserven är en bokföringspost som kan hjälpa kommuner att jämna ut resultat över en konjunkturcykel. Den innebär inte att några nya pengar tillförs utan det är ett sätt att de år det av olika anledningar inte går att skapa ett överskott i budgeten, ändå kunna lägga en budget som faktiskt innebär ett minusresultat. Eftersom det enligt kommunallagen inte är tillåtet att ha ett minusresultat kan man balansera upp budgeten till noll med hjälp av resultatutjämningsreserven. Under 2019 är de ekonomiska förutsättningarna sådana att det inte kommer att gå att uppnå ett plusresultat. Anledningen till detta torde vara att Askersunds kommun under en längre tid har ådragit sig driftkostnader som har finansierats delvis av tillfälliga pengar exempelvis AFA-återbetalningar, pengar från Migrationsverket och tillfälliga statsbidrag. När dessa medel inte längre finns har det varit svårt att minska den verksamhet som dessa pengar har finansierat. Se vidare om detta under punkten övergripande inriktning för Askersunds kommun, ekonomi.

Budget 2019-2021, tkr				
	2019	2020	2021	
Befolkning 1/11 året innan	11275	11325	11350	
Finansiering				
Skatteintäkter	534 775	553 864	574 418	
Statsbidrag	125 836	125 301	121 694	
Kommunövergripande poster	-50 301	-61 865	-75 698	
Pensioner	-39 101	-41 365	-43 298	
kommuninterna poster	29 500	30 500	31 500	
Finansiella kostnader	-8 500	-10 000	-11 000	
Finansiella intäkter	2 800	3 200	3 400	
Avskrivningar	-35 000	-39 000	-42 000	Not 1
Lönerevision + hyresökn		-12 500	-25 100	
Sparkrav		7 300	10 800	Not 2
Nämndernas ramar	-616 019	-618 019	-622 019	
KS	-141 994	-139 944	-139 944	
KoT TF	-47 667	-47 667	-47 667	
KoT KoF	-20 888	-20 888	-20 888	
SBN	-1 946	-1 946	-1 946	
BoU	-166 129	-164 179	-164 179	Not 3
SN	-237 395	-237 395	-237 395	
Nettoeffekt VoO-boende		-6 000	-10 000	Not 4
Ramförstärkning				
BoU	2 000			
Resultat efter ramjustering	-7 709	-719	-1 605	
Resultatutjämningsreserv	7 709			
Finansiering genom MIV				
Gymnasieskola	870	-	-	
Drift Kristinagården	2 980	-	-	
Resultat om 2 %	13 212	13 583	13 922	
Resultat om 1 %	6 606	6 792	6 961	
Resultat om 0 %	0	0	0	
Ytterligare effektiviseringsbehov		7 511	15 527	Not 5
utöver sparkrav				
Totalt effektiviseringsbehov		14 811	26 327	Not 6

Not 1 Avskrivningarna har ökats för att motsvara investeringar för 250 mkr. Avskrivningarna motsvarar 3 %.

Not 2 Summan 2021 inkluderar summan 2020, förvaltningens förslag.

Not 3 Hyran för Kristinagården finns i BoU:s ram 2019 men ej resterande år.

Not 4 Förutsätter att Norra Bergen avyttras 2021

Not 5 Ytterligare effektiviseringskrav för att nå ekonomiska mål. Summan 2021 inkluderar summan 2020.

Not 6 Summan avser totalt effektiviseringskrav enligt not 2 och 5. Summan 2021 inkluderar summan 2020.